

A BÁNYÁSZ

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. Félévre 6 K.
Negyedévre 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Abonyi-utca 11. Földszint.
TELEFON 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Ujévi beköszöntő!

Amaz óriásivá fejlődött világforgalom, mely a számottevő nemzeteket hovatovább mindjobban egymásra utalja, egyrészt a termelés és fogyasztás viszonyaiban, másrészt a kereslet és kínálat, valamint a munkásviszonyok állapotában is oly jelentékeny változást és átalakulást idézett elő minden téren, hogy ezzel a változással és átalakulással minden egyes államnak-számolnia kell.

És a szemünk előtt nyitvánuló eme nagy átalakulások folyamán az ipari és kereskedelmi előhaladás egyik feltételét képező bányászat és kohászat jelentősége nem hogy csökkent volna, hanem mindinkább fokozódik, úgy hogy az összes számottevő nemzetek versenyre keltek, hogy bányászatukat a jelen kor igényei szerint minél jobban tökéletesítsék és legmegfelelőbb jogi szabályozással lássák el.

Sajnos, mi a nemzetek ezen nagy jelentőségű, nemes versenyében nem veszünk részt. A mi törvényhozásunknak még nem sürgős, hogy ezzel a kérdéssel behatóan és komolyan foglalkozzék. Nem fog hozzá a magyar bányatörvény megalkotásához, hanem parlamentarizmusunknak és államiságunknak szégyenére türi, hogy a császári pátéssal reánk kényszerített osztrák általános bányatörvény elavult rendelkezései szerint igazgattassunk, s türi ezt annak dacára, hogy az osztrákok ugyanezt a bányatörvényt már körülbelül 16 novellával forgatták ki eredeti mivoltából és az egész világon új reform-törvények hoztának a jelentkező korigények követelményei szerint.

Tűrhetetlen állapot ez, a mely egyeseknek talán lehet előnyös, de iparunknak és közgazdaságunknak helyrehozhatatlan

nagy kárára van. Már pedig *salus reipublicae suprema lex esto!*

Mi az oka ennek a szomorú ténynek? Hiszen kormányaink foglalkoznak a magyar bányatörvény megalkotásának nagy kérdésével és ezt programjukká is teszik!

A legközvetlenebb ok az, hogy társadalmunk teljesen indolens és érzéketlen a bányászat iránt, úgy hogy bányászati kérdésben közvéleményünk egyáltalán nincsen. *Nincs parlamenti pártunk, a melynek programjában kifejezetten szerepelne a bányászat!*

Bezzeg másként van ez a nyugateurópai előrehaladott ipari államokban, ahol a bányászatot tényleg annak tekintik, a mi valóban: a nemzeti vagyonosodás egyik alapjának!

Vegyük például a minket közelről érdeklő Ausztrián és Németországon kívül Franciaországot, mely minden téren és így a bányászat terén is, az új eszmék kiindulási pontja.

Ott is sokáig késett a bányareform, míg az elmúlt évben mégis csak létrejött a közvélemény kényszerítő ereje folytán. Egy félszázad, de kivált 20 év óta nagy volt ott ama javaslatok és indítványok száma, a melyek az 1810. évi I. Napoleon-féle alaptörvény revízióját és a bányavagyon kezelése és üzeme tekintetében új rendszer behozatalát sürgették.

Ott azonban a közgazdasági írók munkái egyrészt, a viták, melyek különböző alkalmakból megújulva támadtak másrészt, s végül a nagy munkabeszüntetések, a melyek súlyosak és helylyel-közzel tragiku-

sak voltak a bányavidékek némelyikén, valamint a borzasztó courriéres-i bányakatasztrófa — mind beigazolták a bányatörvény alapos átdolgozásának parancsoló szükségességét, miután az sem a politikai és gazdasági élet követelményeinek, sem pedig a jelenkori társadalom feltételeinek többé már nem felelt meg.

De hát ott a politikai pártok a bányászatot közgazdasági programmpontjukká tették! Eltekintve most az egyes pártárnyalatok irányzatától, csupán csak azt a tényt kívánjuk megállapítani, hogy a francia munkáspárt 1880. évi programjában épp úgy ott szerepel kifejezetten a bányászat, mint akár a köztársasági szocialisták szövetsége (1880—1881), akár a radikális és radikál szocialista párt, vagy a francia szocialista párt 1902. évi programjában, akár pedig a köztársasági párt 1907. évi és az ugynevezett egyesített szocialista (S. F. I. O.) programjában is.

Nekünk is ezt kell követelnünk! Nekünk sem szabad többé megelégednünk azzal, hogy az egyes bányavidékek képviselőjelöltjei programbeszédekben egy-két frázist mondjanak a bányászatról, s azután — mint a kik megfeleltek kötelességöknek — a parlamentben hallgassanak róla. Nekünk is követelnünk kell, hogy minden egyes parlamenti pártunk programszerűen színt valljon a bányászat iránt táplált érzelmei felől, a képviselőktől pedig elvárjuk, hogy ki-ki a parlamentben is tényleges működést fejtessen ki ebben az irányban, s minden adott alkalommal az ország színe előtt hangoztassa a bányászathoz fűződő nagy nemzeti érdekeinket, s elsősorban a magyar bányatörvény megalkotásának elődázhatatlan szükségességét!

Elég volt már a meddő közjogi vitákból, a melyek ópium méregként kábították a nemzetet, hogy az ébredéssel annál gyengébb és fásultabb legyen! Közgazdasági törvényhozást kívánunk, s mindenek előtt magyar *bányatörvényt!*

„A Bánya“ eddigi pályafutása alatt is ezt a czélt szolgálta, s amint bányászati közvélemény megteremtése képezte fő programját eddig, úgy továbbra is ily irányban óhajt fokozottabb buzgalommal haladni, a mihez — olvasóink támogatását kérve — az új és reméljük jobb esztendő küszöbén adjon Isten mindnyájunknak kitartást, lelkesedést és „jó szerencsét!“

A magyar sókivitel.

A napisajtóban nagy érdeklődést keltettek azok a hírek, melyek Szerbia sószerűségletének ellátásával kapcsolatban ismertekké lettek. Aktuálitást a dolognak az adott, hogy Szerbia, mely tízéves ciklusokban szokott gondoskodni a maga sószerűségletéről, most írta ki a nemzetközi árlejtést e tárgyban és ez árlejtésen részt vett a magyar só is, szemben a német, továbbá a román és a szicíliai olasz sóval, mely utóbbinak fellépését állítólag egy magyar pénzintézet is támogatásában részesítette. E körülményből éles hírlapi vita támadt. Ebben vitába nem avatkozunk, annál is inkább, mert az események ezt a szempontot hamarosan túlhaladták, ellenben lapunk szakközönségét tájékoztatjuk az ügy lényegéről mérvadó és beavatott helyről szerzett információ alapján.

Szerbia a 80-as évek közepéig legnagyobb piaca volt a magyar sókivitelnek, mely ugyanakkor Bulgáriába is igen jelentékeny mennyiségeket szállított. Ez időtájt kaptak erőre a román sóbányák, melyek modern berendezésükkel, valamint kedvező geográfiai helyzetük folytán, de tagadhatatlanul sokkal ügyesebben vezetett üzleti politikájukkal is, a magyar sőt teljesen kiszorították Szerbiából s annak elhelyezési lehetőségét Bulgáriában is fokról-fokra szűkebbre szorították. Így aztán a nyolcvanas évek végén megszűnt sókivitelünk Szerbiába. Ugyanarra a sorsra jutott folytonos hanyatlással a Bulgáriába irányuló kivitel is. *A kilencvenes évek végéig tehát tökéletesen megszűnt a magyar sókivitel s mindkét Balkán-államban a román só lett urr.*

A dolgok állásának ebben a kedvezőtlen stádiumában a kilencvenes évek végén bizta meg a magyar királyi pénzügyminiszterium az export-üzlet egyéb terén már hosszabb idő óta működő és a Balkán-félsziget országaiban erősen szervezett organizációval dolgozó Magyar Kereskedelmi Részvénytársaságot a magyar sókivitelnek újbóli felkarolásával. Ez nyilvánvalóan igen nehéz feladat volt, mert az időközben nagyon is erősen befészkelődött román só természetszerűleg ellentállt a magyar térhódítási törekvéseknek és pedig Bulgáriában az árak leszállítása, valamint az üzleti verseny többi kiméletlen eszközzel igyekezett visszaszorítani a magyar törekvéseket, Szerbiában pedig egyszerűen kizártnak volt tekinthető a verseny, mert a romániai bányáknak 1910-ig szerződéses alapon kizárólagos joga volt a sóbevitelére.

Mindezek dacára a magyar só érdekében kifejtett szívós törekvésekkel már az első évben sikerült némi eredményt elérni. 1900-ban a nevezett részvénytársaság 17.700 métermázsa hazai sót adott el magában Bulgáriában, tehát megtörte a jeget s megvetette a lábát e régi fogyasztó-piacon, azontul aztán fokozatosan haladt előre. A következő évben már 35.800 métermázsa, 1902-ben 53.650 métermázsa volt az eredmény s ez lépésről-lépésre tovább emelkedett; 1908-ban 62.300 métermázsa. Ezek az eredmények olyan széles alapot teremtettek Bulgáriában amagyar só fogyasztásának, hogy a most muló 1909. évben nagy erőfeszítéssel lehetővé vált egy hirtelen előrehaladás: *1909-ben több mint 150.000 métermázsa magyar só ment Bulgáriába* és ezzel ott a magyar só valóságos uralkodó tényezővé vált. E számadat jelentőségének megítélése végezt utalhatunk arra, hogy Bulgária egész sószerűségele évenként 240.000 métermázsa, tehát ennek több mint 60%-a Magyarországból fedeztetik, míg a többi Románia és kisebb mértékben az újabb szereplő szicíliai sóbánya közt van megosztva. Ez az eredmény nyilvánvalóan jogot ad annak konstataálására, hogy *Bulgária már visszahódítottnak tekinthető a magyar só kivitelének.*

Ezzel a Bulgáriában elért nagy eredményekkel egyidejűleg aktuálissá vált a Szerbiába való sószállítás kérdése is, amennyiben ott a jövő év végén lejár a Romániával fennálló sószerződés terminusa. E körülményre való tekintettel a Magyar Kereskedelmi Részvény-

társaság már évek óta gondos és szivós előkészítőmunkát folytatott Szerbiában, minek folytán a szerbiai egyedáruság igazgatósága részéről ez év május havában kiírt szállítási árlejtésre meghívást nyert, dacára annak, hogy csak kevéssel előbb ugyyszólván háborus veszély fenyegetett a Monarchia és Szerbia között. Tekintettel arra, hogy *husz esztendő óta nem ment magyar só Szerbiába* s így a hazai viszonyok az ottani mérvadó tényezők előtt nyilvánvalóan feledésbe kerültek, a nevezett részvénytársaság meghívta az említett szerb egyedáruság igazgatóságát a magyar sóbányák megtekintésére, aminek eredményeképpen a nevezett igazgatóság részéről kiküldött bizottság helyszíni szemle útján megállapította a magyar sóbányák óriási méretű fejlődötttségét, valamint a modern és gyors szállításra berendezett létesítményeit.

Az ily alapon előkészített ügy most november hónapban jutott dülőre, ugyanis ekkor bontották fel Belgrádban a beérkezett árajánlatokat, valamint bemutatták az egyes sófajták vegyi analizisét. Ez utóbbi tekintetében megemlítendő, hogy a pályázaton résztvevő németországi (Stassfurt), romániai (Slanic) és szicíliai (Aquaviva) minőségekkel szemben, általánosságban véve a magyar sófajták (Aknaszlatina, Rónaszék, Marosujvár, Désakna és Parajd) *adták a legjobb analízist*, amennyiben a versenyző államok sómintái közül, az ugynevezett „fekete só” valamennyije 99%-on alul maradt a klorárium tartalom tekintetében, míg a magyar sófajták ezt *tulhaladták*; a „fehér só” tekintetében a magyar só egyenlő színvonalon állott a romániai és a szicíliai sóval. Az ajánlott árakat illetőleg azonban más volt a helyzet, mert ez árak a következőképpen alakultak:

Szicília	2.53 frank
Magyarország	2.92
Románia	3.50
Németország	3.75

métermázsánként, díjmentesen Belgrád illetve a száva-és dunaparti állomásokra szállítva.

Az ügy ilyképpen nem állott kedvezően a hazai kivitel szempontjából, mert az árakkal csak második helyre kerültünk. Ennek dacára azonban a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság törekvéseinek mégis sikerült elérni azt a fontos eredményt, hogy Szerbia az új évtized sósükségletének fedezését *megosztotta*, amennyiben *Magyarország részére évenként 75—100,000 métermázsá só szállítását biztosította* s csak a megmaradt részt adta a legolcsóbban ajánló Sziciliának, vezetettve magát az elhatározásában egyrészt a magyar só kiváló minőségétől, másrészt attól a szemponttól, hogy a nagyon is távolosodó és teljesítőképességében még ki nem próbált szicíliai bányákból való sószállítás annyi eshetőségnek van kitéve, hogy ennekfolytán Szerbiában sóhiány állhatna be, holott ilyen eshetőség a Magyarországból való szállítás mellett kizártnak tekinthető.

Szerbia évi szükséglete 200—240,000 métermázsá s így az a rész, amit a magyar sókivitelnek ezuttal biztosítani sikerült mindenestre *igen jelentékeny*, annál is inkább, mert két évtized óta teljesen ki voltunk szorulva a piacról, másrészt pedig politikai és főként gazdasági viszonyunk Szerbiával nem olyan, mely az eredmény elérhetését elősegíthette volna. Annál nagyobb a jelentősége tehát ennek az eredménynek, kivált a Bulgáriában szerzett tapasztalatok után, mert ott bebizonyult, hogy ahol egyszer a magyar sókivitel a lábát megveti, ott tág tér nyílik a térfoglalásnak és a fokozatosan megvalósuló előrehaladásnak.

Arról, hogy a hazai sóbányászat szempontjából milyen különleges jelentősége van az ily módon immár összesen évi 220—250,000 métermázsá só elhelyezésre alkalmas kiviteli térfeladásnak, még vissza fogunk térni.

✂ HAZAI HIREK ✂

A nagysármási földgáz.

Levél „A Bánya” szerkesztőjéhez.

»A Bánya« 1909. évi 49. számában »a nagysármási földgáz tartama« cím alatt foglalt hirben nagy érdeklődéssel olvastam, hogy egyik igen jeles geológusunk állítása szerint, a nagysármási furólyukból kiáramló gáz 12 esztendeig tarthat — illetőleg rengeteg, igen értékes erőforrást fog képezni.

Nagyon sajnálom, hogy az ezen hirben említett felolvasásnál, melyet Pfeiffer műegyetemi tanár ezen tárgyról tartott, jelen nem voltam, sem arról nem olvashattam és ekképen ezen tárgyról tájékozással nem bírok. Mindamelllett, még azon veszélyrel szemben is, hogy ismétlésekbe bocsátkozom, ezen földgáz kiömlésére vonatkozólag kiváló szakember véleményét kívánom közölni, illetve az érdekelt körök tudomására adni.

Arra nézve, hogy meddig tarthat a gázkiömlés, még a leghiresebb geológus sem nyilatkozhat, még megközelítőleg sem, mert ez első sorban ama földalatti medence nagyságától függ, melyből a gáz ered. Függ ez attól is, milyen kaliberű lyukból ömlik a gáz. Ha a kiömlő mennyiséget azáltal csökkentjük, hogy a kiömlés nyílását szűkítjük, akkor a kiömlés tartama minden esetre megfelelő arányban növekszik. Világos tehát, hogy a gáz értékesítésénél arról kell gondoskodni, hogy csak annyi ömölhessen ki a lyukból, mint amennyi az üzemhez kell.

Hogy mi az oka a gázkiömlésnek, azt a gáz elemzése által némi valószínűséggel ki lehet deríteni, de nem minden esetben. Vagy értek el az illető furólyukkal egy kőolajmedencét, melynek tartalma a föld belső hősege által forrásba hozott és gázzá átváltoztatik, vagy létezik ott kőszéntelep, mely izzóvá vált és melyből a gáz fejlődik.

Mindkét esetben a gázkiömlés addig fog tartani, amíg petróleum vagy kőszén azon a helyen, vagy annak közelében létezik. Már mostan, hogyan lehessen a gázkiömlés tartamát megállapítani, ha a petróleum-medence, vagy a széntelepülés nagyságát nem ismerjük? Azon esetre, ha a gázfejlődés oka kőszéntelepülés, arra is lehet következtetni, hogy a telep jó minőségű kőszénből áll, mivel csak olyan alkalmas gázfejlesztésre. Nagy érdeklődéssel várhatjuk tehát »A Bányában« említett három selmeci akadémiai tanár jelentésének közzétételét, kiknek rendelkezésére álló adatok bizonyára elegendő támpontot nyújtottak arra, hogy a szóban forgó tünemény megfelelő magyarázatát adhassák.

Ezen jelentés bizonyára igazolni fogja a mezőségi furások fejlesztésének szükségét és ama eredmények jogosultságát, melyeket azok kedvező eredménye iránt az illetékes körökben táplálnak.

Budapest, 1909. december 26.

Herzog Ödön,
mérnök.

Uj rk. tanár Selmechányán. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott magyar miniszterelnök előterjesztésére a király *Tomasovszky* Lajosnak, a selmechányai bányászati és erdészeti főiskola adjunktusának a főiskolai rendkívüli tanári címet adományozta.

Az ajkai bánya a bécsi udvari muzeumban. A bécsi udvari muzeum természettudományi tárában az ajkai kőszénbányákban talált ritka leleteket őrzik. Az ősi állatvilágot igen élénken az a két hatalmas kőtuskó (140 cm. magas, 80—100 cm. széles) tünteti elő, amelyet az ajkai szénbánya részvénytársaság juttatott a muzeum birtokába. (8. számú terem).

Osztrák petroleum díjszabások. Ausztriában a petroleum küldeményekre vonatkozó díjszámítás alapelveit immár végleg megállapították s azokat az érdekeltekkel közölték. Az alapelv: a petroleumot termelő és egyúttal finomító állomások díjszabási helyzetének paritása egyéb finomító állomásokkal. Ezt a paritást a nyersolaj díjtételek megfelelően olcsóbb megszábaiban s egyes petroleumfinomító állomások díjtételeinek szabályozásaival, nevezetesen pedig Dorhobycz és Borislav állomások díjtételeinek külön lépcsőzetes bareme alapján való felállításával érték el.

Petroleumkutató. Egy Sztáray gróf és Noth geologus, a jövő év elején megkezdik Laborcő és Mikó határait a petroleumforrások utáni fúrásokkal. A terület, melyen kísérletet tesznek, a potok—galicai bányaregion vonalába esik.

Halálozás. Dr. Rudnay Imre, a Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű Rt. társladájának salgótarjáni orvosa, dec. 20-án Salgótarjában elhunyt. A közszerepben álló orvost 22-én d. u. kísérték nyugvóhelyére. Osztról a tiszti kaszinó képviselőjében Ferjentsik Miklós főmérnök vett részt a temetésen.

Halál a bányában. Déváról jelentik lapunknak, hogy az almási rézbányában halálos szerencsétlenség történt. A bányászok rézércet fejtek, mikor hirtelen óriási robaj hallatszott. Rérisültlen rohantak el a helyszínről, csupán *Orfanta* Jánosnak nem maradt már ideje a menekülésre. Két métermázsás ércdomb zuhant a fejére, mely a szerencsétlen embert agyonlapította.

Sport Tatabányán. Tatabányán — mint nekünk onnan jelentik — a „Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat” bányaműveinél alkalmazásban levő ifjak új sport-klub megalapítását határozták el. — Ezen igazán szép és nemes cél elősegítésében *Jex Simon* és *Tiles János*, a bányatelep két népszerű igazgatója, fáradoznak leginkább, kik a nagy bányamű nehéz igazgatása mellett is szakítottak maguknak fáradtságot a tervvel való foglalkozáshoz. Az alakulandó sport-klub elnöke: *Frey Ferenc* bányamérnök, alelnöke pedig *Lőw Ernő* gépészmérnök lett. Az ifjuság f. évi december hó 25-én a bányatelepen műkedvelői előadással egybekötött táncvigalmat rendez, a már alakuló félben lévő Sport-klub javára.

Bányavárosok segélyezése. A két milliós államsegélyből a bányavárosok is részesednek, ha nem is valami nagy mértékben. Így: Dobsina városa kap 4000 koronát, Rozsnyó 5000 koronát. Felsőbánya városa a két millió államsegélyből 3000 koronát kapott a folyó évre. Felsőbánya a 89-ik helyen van. Nagybánya a 112-ik az összes és a r. t. városok közt a 30-ik helyre került. Csak összehasonlításképp jelezzük, hogy vannak rendezett tanácsu városok, melyek 25 ezer koronát is kaptak. Pl. Szentés, Eger, vagy akár Zenta is. A törvényhatósági jogú bányavárosok közül: pl. Selmec- és Béalbánya 20.000 koronát kapott.

Bányamunkások a munkásbiztosító pénztárnál.

A m. kir. munkásbiztosító hivatal közlése szerint, ha valamely bányatársláda baleset esetére biztosítást nem nyújt, az illető bányauzem alkalmazottai baleset esetére az országos pénztárnál biztosítandók. Az 1907: XIX. t.-c. 154. §-a világosan kimondja, hogy a bányatörvény alapján létesített és a törvény 155. §-ában foglalt határozmányoknak megfelelő bányatársládák tagjai nem kötelesek a betegség és baleset esetére való biztosítás céljából az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztárba, illetve a kerületi munkásbiztosító pénztárba belépni. Ugyancsak az idézett törvény 155. §-a pedig kimondja, hogy az említett bányatársládák szervezete érintetlenül hagyatik, s csupán azt a korlátot rendeli el, hogy amennyiben valamely a bányatörvény alapján létesült bányatársláda az általa gyakorolt betegségélyezést a bányászati és kohászati alkalmazottakon kívül az 1907: XIX. t.-c. szerint biztosításra kötelezett más egyénekre is kiterjeszti, illetve tagjaiul ilyeneket is felvesz, tagokra nézve az őket terhelő járulékok legmagasabb mérve tekintetében az idézett törvény határozmányaihoz köteles alkalmazkodni, vagyis, hogy azoktól 2 százaléknál magasabb betegségélyezési járulékot nem szedhet. Ennek a feltételnek a társláda-alapszabályok 18. §-a b) pontja megfelel. A drenkovai kőszénbányák alkalmazottaira nézve a társláda alapszabályainak 2. §-ából megállapít, hogy a bányavállalat bizonyos alkalmazottai a társladából egyenesen kizárva, ezeket tehát a törvény 1. §. 3. pontja alapján a pénztárnál *mindenesetre biztosítani kell*. Baleset esetére való biztosítást a társláda nem gyakorol; ez tehát a törvény 3. §. 1. pontja szerint szintén a pénztár feladata. Minthogy pedig a társláda, a törvény 155. §-a értelmében a bányászati és kohászati iparban alkalmazottakon kívüli egyéb tagjaitól a törvényszerintnél magasabb járulékokat nem szedhet, ennél fogva a szóban levő társláda az alapszabályai 5. §-ában megállapított 4 százalékos járulékot az olyan alkalmazottaktól, a kik nem a szorosan vett bányauzemben vannak alkalmazva, nem szedheti, hanem az ilyen tagoktól legfeljebb 2 százalékos járulékot szedhet. E tekintetben azonban sem a hivatalnak, sem a pénztáraknak semmiféle beavatkozási joga, úgy épen kötelessége sincsen, mivel a társládáknak meg van a magok törvényes felügyeleti hatóságuk.

Legtöbb adót fizető bányászok Nagybányán. Nagybányán a bányakincstár 11.693 K adóval az első helyen van a virilisták között. Az ottani bányagazgató, *Neubauer Ferenc* 2468 K adót fizet. A „Kal. Józsefbánya” következik utána 2319 K-val, a „Lipót-bánya” 2288 K adóval. Pokol Elek, a szerencsés aranybányász 2209 K adót fizet s mint ilyen 7-ik a virilisták sorában. A Miksa-bányabérletesség 1491 K adót fizet, míg a Miksa-bányatársulat 1178 K-t. Az államiak közül *Oblatek Béla* és *Muzsnay Ferenc* is virilisták, valamint a nagybányai bányakapitány, *Madán Ferenc* is 493 K adóval.

Mentőkészülék a katasztrófánál. Olvasóinkat bizonnyára érdekelné fogja az a hír, amelyet a »The Colliery Guardian» című előkelő folyóirat 1909. évi dec. 3-iki számában olvasunk. Még élénk emlékezetben van a cherry-i (Illinois államban) borzalmas bányakatasztrófa, mely alkalommal 30 munkást, akik egy hétig voltak eltemetve a föld gyomrában, sikerült még élve megmenteni. A megmentettek mind a Dräger-féle mentőkészüléknek köszön-

Kővárvidéki Kőszénbánya Részv.-Társ.

Központi iroda: Budapest, V., Váci-körut 26. Telefon 108-95.

hetik életüket, mert el voltak látva Dräger-sisakkal. Megfontolandó dolog ez, mert eddig az volt a tévhit, hogy mentőkészülékkel nem lehet embereket megmenteni. Éppen a cherry-i tapasztalás nyomán rendelte el az amerikai kormány, hogy minden egyes mentőállomás tökéletesen szereltesse fel Dräger-féle készülékekkel. Cherryben 8 készüléket használtak.

Érdekes nyilatkozat a földgázról. A karácsonyi ünnepekben lapunk szerkesztőjénél látogatást tett az amerikai „New York World“ című napilap egyik munkatársa. (Ez a világ legerősebb napilapja; naponként egy millió példányban jelenik meg.) Elmondta, hogy South Chicago (Chicago déli városrésze) földgázzal világított, mikor ő közel egy évtizedig ott lakott. A földgáz óriási mennyiségekben, biztosan ömlött a földbe fektetett csővezetékéből. Persze magánosok voltak, mint Amerikában minden és koloszális üzletet jelentett tulajdonosainak. A gáz teljesen szagtalan volt s épen abban rejlett — szerinte — veszedelmessége. Mert nyitva feledték a gázcsapot s nem árulva el semmi a gáz jelenlétét, rengeteg emberéletet pusztított el. A chicagói földgáz már fogytán van egyébként s elfoglalja helyét mindinkább a „regulár-gáz“, vagyis a mesterségesen előállított gáz. Másrészt a chicagói, amióta kimerülését érzik, periodikusan ismét óriási tömegekben jelentkezik és ismét ki-kimarad, illetőleg megcsökken. Egy ízben ez nagy katasztrófát okozott, mert elővigyázati óvintézkedéseket nem tettek azon hiszemenben, hogy kifogyott a gáz, pedig előtört nagy mennyiségben és szagtalan volta miatt nem tudtak jelenlétéről. Annak az óriási katasztrófának híre különben bejárta akkoriban az egész világot, általánosan megdöbbenést keltve. Kifogyóban van most egyébként a földgáz Illinois és Indiana államokban is, miután hatalmas ipartelepeket teremtettek meg ingyenes erőforrásukkal.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

Transvaal bányamunkás-létszáma. A „Gleen Deep Company“ legutóbbi közgyűlése elé terjesztett jelentésében a társaság elnöke R. W. Schumacher következő számadatokat közöl a transvaali aranybányáknál alkalmazott munkások félévenkénti létszámáról:

	fehérek	négerek	kínaiak	színesek együtt
1902. július hó	7.993	31.650	—	31.650
1903. január „	10.789	48.058	—	48.048
1903. július	11.873	68.217	—	68.217
1904. január	12.814	75.027	—	75.027
1904. július	13.707	73.370	1.388	74.758
1905. január „	15.536	89.895	27.222	117.117
1905. július	17.170	103.623	43.191	146.814
1906. január	15.581	93.933	47.166	141.099
1906. július	17.756	90.420	52.231	142.651
1907. január	17.874	192.477	58.856	156.333
1907. július	17.307	110.822	51.472	162.294
1908. január	17.522	133.435	33.849	167.364
1908. július	18.342	149.453	19.071	168.424
1909. január „	19.801	169.537	11.534	181.071
1909. július	22.021	171.100	5.260	176.460

Schumacher ezekhez az adatokhoz sok érdekes megjegyzést fűz, amelyekből The Mining Journal nyomán a következőket emeljük ki. 1903. évi januárban, vagyis hat hónappal a bur háboru után 48.058 benszült munkás volt az összes transvaali aranybányáknál. 1904. évi januárban, éppen mielőtt elhatározta a törvényhozás, hogy kínai munkásokat telepít be, a munkáslétszám 75.027-re emelkedett. Ezután a helyzet kritikussá vált. Sokkal több benszültre volt szükség, de azok nem akartak munkába állani. 1906. évi januárban csak igen kevéssel javult a helyzet, s a benszültök száma, dacára minden igyekezetnek, csak 93.933-ra emelkedett. Azonban 1907. évi január hótól — amidőn a benszült bányamunkások 102.487-re gyarapodtak, ez a gyarapodás állandó lett, minek következtében a kínai fokozatos hazabocsátása vált szükségessé, a mi ugyanazon évi június hóban vette kezdetét. Megjegyzésre érdemes, hogy a benszültök 1909. évi április hóban érték el a legnagyobb létszámot, amidőn ez 181.389-re emelkedett. Ez nagyobb létszám, mint 1908. év végéig a benszültök és a kínaiak együttes létszáma, még az 1906. májustól 1907. augusztusig terjedő időszakot sem véve ki, a mikor a transvaali aranybányában 50.000 kínai dolgozott.

Franciaország vasérc kivitele az utolsó 3 év tíz hónapjában a következő volt: 1909-ben 3.111.797 tonna, 1908-ban 1.890.747 tonna, 1907-ben 1.938.413 tonna. — Németország szükséglete két év óta megkétszereződött. Franciaországból kapott az utolsó két évben 945.998 tonnát az 1907. évi 480.381 tonnával szemben. Hasonló időszakokból szólnak a következő vasérc behozatali adatok is:

	1909. év	1908. év	1907. év
Belgium tonna	9.101	16.938	27.963
Németország tonna	708.983	851.865	1.219.087
Spanyolország tonna	206.567	268.830	293.158
Algír tonna	13.490	18.039	39.151
Más országok tonna	45.000	73.000	78.000
Együtt tonna	983.000	1.259.000	1.657.000

(L'Echo Des Mines stb.)

Nagybritánia koks és brikett termeléséről most kaptunk első tudósítást. E szerint 1908-ban 18.573.468 hosszú tonna (1 t. = 2240 font = 1016.0475 kg.) kokszt termeltek, még pedig 11.213.657 tonnát kokszkemencékben, 7.323.817 tonnát pedig a gázművekben. A felhasznált szénmennyiség 35.233.523 tonna, miből egy tonna koksra 1.901 tonna szénfogyasztás esik. A kokszkemencék száma 26.214 volt. A brikett termelés 1908-ban 1.604.649 hosszú tonnát tett ki, mely mennyiség előállításához 1.471.448 tonna szenet használtak fel, egy tonna brikett előállítására tehát 0.917 tonna szénfogyasztás esik. (The Eng. and Min. Journ.)

Mexikó új bányatörvényét a The Eng. and Min. Journ. jelentése szerint változtatás nélkül, november hó 20-án fogadta el a szenátus, úgy amint azt az alsóház átküldte hozzá s a törvény 1910. évi január hó 1-én hatályba lép. — Hol vagyunk mi ezzel szemben? Pedig ugyancsak verjük a mellünket kulturálmivoltunkkal!

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPÍR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPÍR, VIASZ és Telefon 28-48. CREAT-PAPÍR, fénymásolatok, autográfák, FÉNYMASOLATI BERENDEZÉSEK

Fellner Leo, műszaki papírgyár Budapest, V., Váci-ut 4. sz.

Közp. Iroda és raktár, villamos üzemű gyártelep

(B. 197/43)

Sürgős esetben fénymásolatok az esti órákban is készülnek villanyfény mellett.

2619. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a m. kir. állami szénbányáknak az 1910. évben szükségelendő vasanyagok szállítására írásbeli versenyárgyalást hirdet.

Az évi hozzávetőleges szükséglet a következő:

1. Sodronyszeg.

a) Petrozsény	200 q
Méreték:	25 q 22/50
30 q	25/60, 30 q 28/80
30 q	31/80, 15 q 38/100
15 q	42/100, 15 q 46/130
10 q	50/150, 10 q 60/160
10 q	70/180, 10 q 70/200

Első számok a vastagságot tizedmiliméterekben, az alsók a hosszúságot miliméterekben tüntetik fel.

b) Vrdnik

80 q	Méreték:	5 q 18 mm. hosszú
	5 q	160 mm. 20 q 130 mm.
	5 q	100 mm. 5 q 90 mm.
20 q	80 mm.	20 q 120 mm.

c) Komló

32 q	Méreték:	80 kgr. 20/35 mm.
	60 kgr.	22/45 mm. 370 kgr. 31/65 mm.
	350 kgr.	34/70 mm. 690 kgr. 34/80 mm.
	170 kgr.	46/105 mm. 10 kgr. 54/160 mm.
312 q	stukatúr sodronyszeg	70 kgr. összesen

2. Sinszeg kisebb

14 q	3. Patkószeg	5000 drb
	4. Tetőlemez-szeg	1,000.000 drb
	5. Sin	

Komló, 6 méter hosszú és f. méterenként 7 kgr.

6. Zsindelyszeg.

Petrozsény, 55 mm. hosszú, 22 sz. 10 q

7. Furóacél.

Petrozsény 25 q

8. Szerszámacél.

Petrozsény 20 q

9. Fejsze.

a) Petrozsény, erdei fejszék, 180-200 dekásak, egyenlő arány 910 drb

b) Vrdnik, bányafejsze 200 drb

c) Komló, bányafejsze 100 drb

összesen 1210 drb

10. Kovácsvas.

Vrdnik 50 q

11. Gömbvas.

Komló 5 q

12. Laposvas.

Komló 18 q

13. Négyzögvas.

Komló 5 q

14. Vaskályha.

Bozovics, 50 m³ fűtőképesség 300 drb

100 m³ fűtőképesség 50 drb

200 m³ fűtőképesség 50 drb

400 drb

15. Vas-takaréktűzhelyek.

Bozovics 150 drb

16. Anyacsavar.

Komló 6600 drb

Méreték: 8/55 mm. 1600 drb, 8/1100 mm. 800 drb, 10/40 mm. 1500 drb, 11/220 mm. 600 drb, 15/300 mm. 600 drb, 5/140 mm. 1500 drb.

17. Alátétlemez.

Komló 2600 drb

Méreték: 2-ös 1300 drb, 3-as 1100 drb, 5-ös 200 drb.

18. Csillekerék

200 drb

Martin acélöntvényből készítették és pedig 140 éklyukkal és 60 drb éklyuk nélkül.

Pályázók felhivatnak, hogy magyar nyelven szerkesztett, ivenként I koronás bélyeggel ellátott és sértetlen borítékba lezárt ajánlataikat »Ajánlat a 2619/909 sz. versenyárgyalási hirdetésben kiírt vasaru anyagokra« címmel legkésőbb 1910. évi január 26-án d. e. 11 óráig ezen központi igazgatóság segédhivatali irodájába (I. Vár, Pénzügyminisztérium) adják be.

A nyilvános versenyárgyaláson, mely 1910. évi január 26-án d. e. 11 órákor fog megtartatni, az ajánlattevők, vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) %-a készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban ezen hirdetés számára való hivatkozással a m. kir. központi állampénztárnál (Budapest, I. Vár) vagy valamely m. kir. adóhivatalnál letétbe helyezendő s a letétjegy az ajánlatához csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános feltételekben foglaltatnak, melyek az ajánlat mintájával együtt; alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak. A 14. és 15. pontban kiírt anyagok kivételével, a többi anyagokból megfelelő minták terjesztendők be.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintában foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Budapest, 1909. december hó 22.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

(B 274/1)

(Utányomás nem díjaztatik.)

2580. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a m. kir. állami szénbányáknál az 1910. évben szükségelendő következő faanyagok szállítására nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdet:

1. Petrozsényi kir. közsémbányahivatal.

Fenyőbányafa 15.600 m³; ebből:

2600 m ³	2-6 m. hosszú,	18-24 cm. vastag
5800	3-0	20-25
3600	3-8	20-25
3600	4-0	20-30 „

*2. Vrdniki kir. közsémbányahivatal.

a) Tölgybányafa 5000 m³; ebből:

1520 m ³	3-0 m. hosszú,	16-30 cm. vastag
1520	2-5	16-30
760	2-0	16-30
600	5-5	30-45
240	3-5	30-45
360	3-0	30-45

b) Gömbölyű fenyő épületfa

500 m³ 8-12 m. hosszú 20-30 cm. átmérővel.

c) Fenyődeszka

400 m³ 380 cm. hosszú, 20-30 cm. széles

50% 2-6 cm. vastag

40% 4-0

10% 5-2

d) Széldeszka

200.000 folyó méter 25 cm. széles, 2-6 cm. vastag

(hetenként egy kocsiakomány)

50% 150 cm. hosszú,

50% 300 cm. hosszú.

e) Fenyőléc

100 m³; fele 3 m., fele 1 1/2 m. hosszú.

3. Komlói kir. bányahivatal.

a) Tölgybányafa

2000 m³; 2-40-4-80 m. hosszú, 14-25 cm. széles.

b) Bükkbányafa és fenyőfa

1800 m³; 2-40-4-80 m. hosszú, 14-25 cm. széles.

Bránszky szobrászművész

híres dombormű alkotásai

ECCE HOMO és MATER DOLOROSA

gyönyörű kivitelben, tömör fémről kapható

(B. 51/52)

Koch Jenő műintézetében, Budapest, VI., Szondy-utca 53. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

c) Széldeszka
125.000 darab 12" méret.

d) Tölgytálpfa
6000 darab, 1 m. hosszú, 10 cm. széles.

Pályázók felhívtnak, hogy a magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 koronás okmánybélyeggel ellátott és sértetlen borítékban lezárt ajánlataikat »Ajánlat a 2580/909. sz. hirdetésben kiírt faneműekre« címzéssel legkésőbb 1910. évi január hó 27-én d. e. 11 óráig ezen igazgatóság segédhivatali irodájába (I. Vár, Pénzügyminisztérium) adják be.

A nyilvános versenytárgyaláson, mely 1910. évi január hó 27-én d. e. 11 órakor fog megtartatni, az ajánlattevők, vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) %-a készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban — ezen hirdetés számára való hivatkozással — a m. kir. központi állampénztárnál (Budapest, I. ker. Vár) vagy valamely m. kir. adóhivatalnál letétbe helyezendő s a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános feltételekben foglaltatnak, melyek az ajánlat mintájával együtt alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintában foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

(B 274/1)

(Utánnymás nem díjaztatik.)

2621. szám.

Versenytárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a m. kir. állami szénbányáknál az 1910. évben szükségelendő olaj, kenő- és világítóanyag szállítására írásbeli versenytárgyalást hirdet. Az évi hozzávetőleges szükséglet a következő:

- Repceolaj (kétszer finomított).

a) Petrozsény	450 q	
b) Komló	6 q	
c) Bozovics	50 q	összesen 506 q
- Gépolaj (I. minőségű).

a) Petrozsény	80 q	
b) Vrdnik	80 q	
c) Komló	12 q	
d) Bozovics	30 q	összesen 202 q
- Hengerolaj.

a) Petrozsény	30 q	
b) Vrdnik	20 q	
c) Komló	13 q	
d) Bozovics	10 q	összesen 73 q
- Gnóm-olaj (kenőolaj).

Vrdnik	20 q	
--------	------	--
- Vulkán-olaj.

Petrozsény	50 q	
------------	------	--
- Dynamó-olaj.

a) Komló	4 q	
b) Bozovics	3 q	összesen 7 q
- Petroleum.

a) Petrozsény	45 q	
b) Komló	8 q	
c) Bozovics	30 q	összesen 83 q
- Benzin.

a) Vrdnik	400 q	
b) Komló	70 q	
c) Bozovics	200 q	összesen 670 q
d) Bozovics, égő benzin		3 q
- Csillekenőcs.

a) Petrozsény	230 q	
b) Komló	40 q	
c) Bozovics	5 q	összesen 275 q

10. Carbolineum.

a) Petrozsény	70 q	
b) Vrdnik	125 q	
c) Komló	6 q	összesen 201 q

Pályázók felhívtnak, hogy a magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 koronás okmánybélyeggel ellátott és sértetlen borítékban lezárt ajánlataikat »Ajánlat a 2621/909. sz. hirdetésben kiírt olaj, kenő- és világítóanyagokra« címzéssel legkésőbb 1910. évi január hó 28-án d. e. 11 óráig ezen központi igazgatóság segédhivatali irodájába (I. ker. Vár, Pénzügyminisztérium) adják be.

A nyilvános versenytárgyaláson, mely 1910. évi január 28-án d. e. 11 órakor fog megtartatni, az ajánlattevők, vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) %-a készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban — ezen hirdetés számára való hivatkozással — a m. kir. központi állampénztárnál (Budapest, I. ker. Vár) vagy valamely m. kir. adóhivatalnál letétbe helyezendő s a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános feltételekben foglaltatnak, melyek az ajánlat mintájával együtt alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintában foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

(B 274/1)

(Utánnymás nem díjaztatik.)

2620. szám.

Versenytárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a m. kir. állami szénbányáknál az 1910. évre szükségelendő szén-, szalma- és zabmennyiségre nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet. Az 1910. évi hozzávetőleges szükséglet a következő:

- Széna (I. minőségű).

Petrozsény	1100 q	
Vrdnik	300 q	összesen 1400 q
- Szalma (I. minőségű).

Petrozsény	200 q	
Vrdnik	1000 q	összesen 1200 q
- Zab (I. minőségű).

Petrozsény	600 q	
Vrdnik	600 q	összesen 1200 q

Pályázók felhívtnak, hogy a magyar nyelven szerkesztett, ivenként 1 koronás okmánybélyeggel ellátott és sértetlen borítékban lezárt ajánlataikat »Ajánlat a 2620/909 számú hirdetésben kiírt szén-, szalma- és zabmennyiségre« címzéssel legkésőbb 1910. évi január 29-én d. e. 11 óráig ezen igazgatóság segédhivatali irodájába (Budapest, I. ker. Vár, Pénzügyminisztérium) adják be.

A nyilvános versenytárgyaláson, mely 1910. évi január 29-én d. e. 11 órakor fog megtartatni, az ajánlattevők, vagy azoknak igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) %-a készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban — ezen hirdetés számára való hivatkozással — a m. kir. központi állampénztárnál (Budapest, I. ker. Vár) vagy letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános feltételekben foglaltatnak, melyek az ajánlat mintájával együtt alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintában foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Az állami szénbányák központi igazgatósága.

(B 274/1)

(Utánnymás nem díjaztatik.)

Zsigmondy Árpád bányamérnök

Budapest, II., Zárda-utca 51. sz.
Mindennemű a bányászati szakba
— vágó ügyekben konsultál. —

Rud. Meyer || Aktiengesellschaft für Maschinenbau und Bergbau || Mülheim-Ruhr

Vezér-képviselő: **Strasser Albert** magán-mérnök **Budapest, II., Tavaszmező-u. 10.**

Gőzüzemű furórendszerek, aknamélyítések stb. nagyvállalkozója iskolázott személyzettel, saját gépekkel és kompresszorral.

Meyer-féle furókalapácsok.

A legegyszerűbb szerkezet

Teljes egészében kovácsolt vas- és acélból, öntött alkatrészek nélkül. Minden furószerkezetre egyforma hozzávalók.

Csak egyetlen forgatócsavar. **ENORMIS, felülmulthatatlan furási eredmények.**

Keresztvágatok és alagutak furása a legmagasabb teljesítményű

kőzetfurógéppel.

Egész furótelepek.

Meyer-féle furógéppel csinálták meg a **világrekordot** az irányvágat terén.

Lég-compressorok

2000 PS-ig és 300 atm.-ig bármily nagyságban és bármily hajtási módra.

Szintes szállítás sűrített léggel dolgozó lokomotivokkal.

35 évi tapasztalat.

Számos elsőrendű ajánlat.

(B 249 57-52)

CSÁKI ÉS HERBST

nagykereskedés bányászati cikkekben
Budapest, V. kerület, Kálmán-utca 21.

Bányalégszellőztető csövek.

Felvonó-, daru-, csigasor- és egyéb láncok.

Ruggyantaáruk, tömlők, géptömítőanyagok.

Villanyfelszerelési cikkek, izzólámpák.

Bánya- és műhelyszerszámok, gépek.

A kincstári kőszénbányák szállítója.

(B 39 13)